

Nr 263.

Av herr von Friesen, angående omreglering av vissa befattningar vid karolinska sjukhuset.

I gemensam skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 november 1948 ha försvarets civil- och sjukvårdsförvaltningar på framställning av Sveriges läkarförbund och efter förhandlingar, som i anledning härav förts mellan, å ena sidan, civil- och sjukvårdsförvaltningarna och, å andra sidan, läkarförbundet och Sveriges yngre läkares förening, föreslagit *dels* att en med arvode av 9 000 kronor för år förenad läkartjänst vid röntgen- och ljusavdelningen å karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar måtte omregleras till pensionsberättigande överläkartjänst och sålunda upptagas såsom extra ordinarie i 29 lönegraden, *dels* att för en med arvode av likaledes 9 000 kronor för år förenad läkartjänst vid venereologiska avdelningen å karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar arvodet måtte höjas till belopp, motsvarande lönen i 29 löneklassen å 5-ort, eller 14 808 kronor för år, *dels ock* att samtliga vid karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar förefintliga tjänster för andre underläkare måtte omvandlas till tjänster för förste underläkare.

I årets statsverksproposition angående vissa anslag till karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar har chefen för försvarsdepartementet, med hänsyn till den stränga återhållsamhet, som i rådande ekonomiska läge måste iakttagas i fråga om löneförbättringar, icke ansett sig för närvarande kunna tillstyrka de båda ämbetsverkens förslag rörande anställnings- och avlöningsförhållandena för förenämnda läkare vid garnisonsavdelningarna.

Till belysning av skäligheten i civil- och sjukvårdsförvaltningarnas förslag må här följande anföras.

Beträffande de ovannämnda läkarna vid röntgen- och ljusavdelningen samt vid venereologiska avdelningen kan till en början konstateras, att benämningen »läkare» med hänsyn till nuvarande språkbruk är oegentlig, då den vedertagna benämningen på läkare i motsvarande ställning numera är »överläkare». Av undersökningar, som verkställts rörande ifrågavarande läkares arbetsförhållanden, har övertygande visats, att deras arbetsförhållanden äro sådana, att befattningarna i alla avseenden äro fullt jämförbara med överläkartjänster. De båda nuvarande innehavarna av tjänsterna äro erkända specialister och ansvara som sjukhusläkare självständigt för vården å dem anförtrödda avdelningar, varjämte läkaren å den venereologiska avdelningen därtill är förman för en honom underställd underläkare, något

som visserligen i detta sammanhang är utan saklig betydelse men dock ägnat att ytterligare belysa arten av verksamheten. Av vad sålunda anförts framgår, att de båda här ifrågavarande läkarna med hänsyn till personliga kvalifikationer samt karaktären av deras arbete och ansvarsställning i intet avseende skilja sig från andra överläkare, varför civil- och sjukvårdsförvaltningarnas förslag beträffande deras avlöning och anställningsform måste anses synnerligen väl motiverat. Att ämbetsverken haft starka och tungt vägande skäl för sin framställning visar för övrigt även den omständigheten, att civilförvaltningen redan i anslagsäskanden till föregående års riksdag föreslagit väsentligt höjda arvoden för dessa tjänster utan att dock kunna finna gehör för sina äskanden. Då civil- och sjukvårdsförvaltningarna det oaktat till årets riksdag återkommit med än mer långtgående förslag, torde denna omständighet ytterligare understryka skäligheten av desamma. Till slut böra även framhållas de betydande svårigheter, som förefunnits och även i fortsättningen kunna förväntas uppstå att för dessa tjänster erhålla kvalificerade läkarkrafter, därest de av ämbetsverken framlagda förslagen icke vinna bifall. Den osäkra tjänsteställningen och den i förhållande till arbetets art och vederbörande läkares utbildning orimligt låga avlöning, som för närvarande utgår, ha medfört ett icke önskvärt och alltför ofta återkommande ombyte av läkare på den ena av dessa tjänster, varjämte befattningshavarna i allmänhet vid sidan av sina tjänster sett sig nödsakade åtaga sig andra uppdrag för att därigenom uppnå en i betraktande av deras långa utbildning och höga kompetens rimlig inkomst.

Vad så beträffar civil- och sjukvårdsförvaltningarnas förslag att samtliga vid karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar förefintliga tjänster för andre underläkare måtte omvandlas till tjänster för förste underläkare, må här anföras följande.

1948 års riksdag har med bifall till en av Kungl. Maj:t framlagd proposition beslutat godtaga en lönereglering för de underordnade läkarna vid karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar, innebärande att nämnda underläkare skulle erhålla samma löneförmåner, som tillkomma vid karolinska sjukhusets och serafimerlasarettets kliniker anställda underläkare. Beslutet har emellertid i visst hänseende fått en utformning, som saknar bärande saklig grund.

Vid karolinska sjukhusets och serafimerlasarettets kliniker finnas tvenne olika kategorier av underläkare, dels de för sjukvården nödvändiga förste underläkarna, dels ett jämförelsevis ringa antal s. k. andre underläkare, som icke äro för sjukvården nödvändiga utan avse att fylla ett av undervisningsklinikernas särskilda ställning motiverat rekryteringsbehov. Före ikraftträdandet av den för de underordnade läkarna vid klinikerna nu gällande överenskommelsen funnos vid desamma tre kategorier underläkare, nämligen förste, andre och tredje underläkare. De båda förstnämnda kate-

gorierna, som båda voro för sjukvården nödvändiga, sammanfördes till kategorien förste underläkare, och de tidigare tredje underläkarna hava nu benämningen andre underläkare utan att tjänsternas karaktär därigenom på något sätt ändrats. Vid karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar, som icke äro undervisningskliniker, föreligger intet behov av för sjukvården icke erforderliga underläkare, och någon saklig motivering för inrättande av särskilda rekryteringstjänster kan icke åberopas. Icke förty har genom ordets makt över tanken lönereglernas utformning blivit sådan, att av garnisonsavdelningarnas sammanlagt 8 för sjukvården nödvändiga underläkartjänster endast 2 fått ställningen som förste underläkare och de återstående 6, varav 2 tidigare benämnts andre underläkare och 4 betecknats som extra läkare, alla nu hänförs till den nya kategorien andre underläkare (= den gamla kategorien tredje underläkare) och erhållit sådan läkares lönevillkor.

Till ytterligare belysning av det ovan sagda må anföras, att i kungl. brev den 26 juli 1947 föreskrivits, att vid karolinska sjukhuset må finnas anställda underläkare till ett antal av högst 75 förste underläkare och 8 andre underläkare. Denna proportion mellan förste och andre underläkare vid ett undervisningssjukhus, som dock i detta sammanhang intager en av de speciella förhållandena betingad undantagsställning, kontrasterar synnerligen starkt mot förhållandena vid garnisonsavdelningarna, där relationen mellan förste och andre underläkare är 2 till 6. Jämförelsen belyser på ett iögonfallande sätt det orimliga i den rådande uppdelningen på två underläkarkategorier vid dessa sistnämnda avdelningar. Anordningen är desto mera anmärkningsvärd, som samtliga underläkares arbetsuppgifter på sätt framgår av särskilda utlåtanden från respektive överläkare äro fullständigt identiska. Någon som helst saklig motivering till att av 8 underläkare 6 skola intaga en ur ekonomisk synpunkt avsevärt ogynnsammare ställning än övriga 2 finnes såsom framgår av ovanstående icke.

Som ovan anförts har chefen för försvarsdepartementet med hänsyn till den stränga återhållsamhet, som i rådande ekonomiska läge måste iakttagas i fråga om löneförbättringar, icke ansett sig kunna tillstyrka civil- och sjukvårdsförvaltningarnas förslag beträffande läkarna vid garnisonsavdelningarna. I vad ämbetsverkens förslag avse de underordnade läkarna synes emellertid ämbetsverkens framställning innebära en hemställan till riksdagen att ompröva sitt tidigare ställningstagande och avpassa sitt beslut med hänsyn till ifrågakommande underläkartjänsters faktiska natur.

Med åberopande av det ovan anförda föreslås,

att riksdagen ville med bifall till civil- och sjukvårdsförvaltningarnas förslag besluta att den med ett arvode av 9 000 kronor för år förenade läkartjänsten vid röntgen- och

Motioner i Andra kammaren, nr 263.

ljusavdelningen å karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar måtte omregleras till pensionsberättigande överläkartjänst och sålunda upptagas såsom extra ordinarie i 29 lönegraden,

att för den med arvode av likaledes 9 000 kronor för år förenade läkartjänsten vid venereologiska avdelningen å karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar arvodet måtte höjas till belopp motsvarande lönen i 29 löneklassen å 5-ort eller 14 808 kronor per år,

samt att samtliga vid ovannämnda garnisonsavdelningar förefintliga tjänster för andre underläkare måtte omvandlas till tjänster för förste underläkare.

Stockholm den 23 januari 1949.

Bertil von Friesen.